

21.05.2014

Kj/18

§ 208

Sj / Den av ledamoten Terhi Koulumies väckta motionen om slopande av dagen med vegetarisk mat i skolorna

HEL 2013-014515 T 00 00 03

Beslut

På förslag av ordföranden beslutade stadsfullmäktige bordlägga ärendet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nyfors, stadssekreterare, telefon: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige beslutar anse den av ledamoten Terhi Koulumies väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Terhi Koulumies och 24 andra ledamöter föreslår i sin motion att skolorna ska återgå till den tidigare praxisen där eleverna har möjlighet att välja antingen en vegetarisk rätt eller en kötträtt till lunch.

Stadsstyrelsen konstaterar med hänvisning till utbildningsnämndens utlåtande att en dag med vegetarisk mat en gång i veckan har genomförts i stadens skolor, gymnasier och yrkesläroanstalter räknat från 10.1.2011 i enlighet med stadsfullmäktiges beslut 17.2.2010 (49 §).

Innehållet, kvaliteten och volymen för stadens skol- och studerandemattjänster följer i sina huvuddrag statens näringsdelegations rekommendationer om skolbespisning från år 2008. Enligt rekommendationerna ska skolmåltiden täcka en tredjedel av elevens näringsbehov. Den kompletterar härigenom måltiderna hemma och ska inte vara dagens enda måltid för barn och ungdomar.

I enlighet med rekommendationerna om skolbespisningen innehåller den vegetariska maten i skolorna också ägg och mjölkprodukter (laktoovovegetarisk kost). I näringsrekommendationernas tallriksmodell är kött, fisk och ägg råvaror som kan jämföras med varandra och de har i tallriksmodellen placerats i samma fjärdedel. Att sammansätta en

måltid enligt rekommendationerna förutsätter alltså inte att man ska bjuda på kött eller fisk varje dag.

Enligt de uppgifter som Palmia gett utbildningsverket fäster eleverna eller vårdnadshavarna i nuläget inte särskild uppmärksamhet vid dagen med vegetarisk mat och de ger inte mer negativ respons om den vegetariska dagen än om andra dagar. Utbildningsverket har inte heller längre fått negativ respons om den vegetariska dagen. Den respons som har kommit in har gällt skolmaten i allmänhet. Enligt utbildningsverket har dagen med vegetarisk mat en gång i veckan efter motståndet i början så småningom blivit godkänd som en del av skolans vardag.

Det är viktigt att eleverna och studerandena dagligen äter en måltid i skolan och att skolmatens kvalitet följer de mål som satts upp för skol- och studerandemåltiderna. När skolmatslistorna för läsåret 2013/2014 förnyades och matprodukter utvecklades var målet att i synnerhet uppnå en matlista med maträtter som är godtagbara och välkomna. Matlistan förnyades med beaktande av elevernas åsikter. Som resultat av den inkomna responsen och utvecklingsarbetet har elevernas favoriträtter valts till huvudrättsalternativet på de vegetariska dagarna. Matkonsumtionen varierar i skolorna varje dag och påverkas mer av hur välkommen maträtten är än om det är fråga om en vegetarisk rätt, en fiskrätt eller en köträtt. Vissa vegetariska maträtter är redan nu mer populära än motsvarande kött- eller fiskrätter. Konsumtionen av vegetariska rätter har så småningom ökat även de dagar då man fritt kan välja den vegetariska maten i stället för kött eller fisk.

Med hänvisning till det ovanstående konstaterar stadsstyrelsen att det inte finns tillräckliga grunder för att ändra den nuvarande praxisen. Dagen med vegetarisk mat har etablerat sig i skolans vardag. Dagarna med vegetarisk mat och skolbispisningen följs upp under läsåret och utbildningsverket ändrar produkturvalet på de vid tidpunkten gällande matlistorna vid behov.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nyfors, stadssekreterare, telefon: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Valtuutettu Terhi Koulumiehen aloite
- 2 Valtuutettu Terhi Koulumiehen aloite (allekirjoitettu)

Tiedoksi: Muutoksenhakukielto, valmistelu

Postadress
PB 10
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress
Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon
+358 9 310 1641
Telefax
+358 9 655 783

FO-nummer
0201256-6
Kontonr
FI0680001200062637
Moms nr
FI02012566

21.05.2014

Kj/18

Kaupunginkanslia

Beslutshistoria

Stadsfullmäktige 07.05.2014 § 184

HEL 2013-014515 T 00 00 03

Beslut

På förslag av ordföranden beslutade stadsfullmäktige bordlägga ärendet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nyfors, stadssekreterare, telefon: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Kaupunginhallitus 22.04.2014 § 465

HEL 2013-014515 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Terhi Koulumiehen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

vs. kaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteerä, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Opetuslautakunta 25.02.2014 § 25

HEL 2013-014515 T 00 00 03

Päätös

Opetuslautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Postadress

PB 10
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon

+358 9 310 1641

Telefax

+358 9 655 783

FO-nummer

0201256-6

Kontonr

FI0680001200062637

Moms nr

FI02012566

Viikoittainen kasvisruoka on toteutettu Helsingin kaupunginvaltuuston päätöksen (17.2.2010 § 49) mukaisesti Helsingin kaupungin kouluissa, lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa 10.1.2011 alkaen. Opetusvirasto kuuli asiassa myös oppilaskuntia ja johtokuntia. Saatujen lausuntojen perusteella noin puolet oppilaskunnista ja johtokunnista kannatti viikoittaista kasvisruokapäivää, puolet vastusti.

Opetuslautakunta pitää tärkeänä, että oppilaat ja opiskelijat syövät päivittäin koulussa tarjolla olevan aterian ja että kouluruoan laatu on koulu- ja opiskelijuokailulle asetettujen tavoitteiden mukainen. Helsingin kaupungin koulu- ja opiskelijuokailupalvelujen sisältö-, laatu- ja määrätaso on pääpiirteissään valtion ravitsemusneuvottelukunnan antaman kouluruokailusuosituksen 2008 mukainen. Kouluruokasuosituksen ja kouluissa tarjottavan ruoan suunnittelun ja käytännön toteutuksen perustana ovat toistaiseksi vielä Suomalaiset ravitsemussuositukset – ravinto ja liikunta tasapainoon vuodelta 2005. Kouluruokasuosituksen mukaan kouluateria kattaa kolmanneksen oppilaan ravinnon tarpeesta. Kouluateria täydentää näin kodissa tapahtuvaa ruokailua eikä sen tarkoituksena ole olla lapsen tai nuoren ainoa päivittäinen ateria.

Ruoan päivittäinen kulutus vaihtelee kouluittain ja ruoan menekkiin vaikuttaa ennemminkin ruoan mielisyys kuin se, onko kyseessä kasvis-, kala- tai liharuoka. Kun ruoka on mielisyys, se maistuu. Kouluruoan maittavuutta ja sen seuranta korostetaan myös kouluruokasuosituksessa. Osa kasvisruoista on jopa suositumpaa kuin vastaavat liha- tai kalaruoat. Kasvisruoan menekki on lisääntynyt vähitellen myös niinä päivinä, kun liha- tai kalaruoan rinnalla on vapaasti otettavissa kasvisruokaa. Palveluntuottajan (Palmia) opetusvirastolle antaman tiedon mukaan oppilaat tai huoltajat eivät nykyisin kiinnitä erityistä huomiota kasvisruokapäivään eivätkä oppilaat tai huoltajat anna siitä muita ruokapäiviä enemmän kielteistä palautetta. Myöskään opetusvirastoon ei kasvisruokapäivästä ole tullut enää kielteistä palautetta. Mikäli palautetta on saatu, on se koskenut yleisesti ottaen kouluruokaa. Viikoittainen kasvisruokapäivä on hyväksytty alun vastustuksen jälkeen vähitellen osaksi koulujen arkea.

Kouluruoan korkea hyväksyttävyyssarvo ja ruoan mielisyys varmistavat parhaiten sen, että oppilaat ja opiskelijat syövät päivittäin kouluaterian. Kouluruoan hyväksyttävyyttä lisää ruoan herkullinen ja syömään houkutteleva ulkonäkö ja maku, tarjoilun oikea-aikaisuus, palvelu sekä ruokailuympäristön viihtyisyys. Opetusviraston ja palveluntuottajien näkemystä vahvistavat Helsingin yliopiston maatalous- metsätieteellisessä tiedekunnassa vuonna 2013 valmistuneet kaksi maisterintutkielmaa. Tutkielmissa analysoitiin muun muassa kouluruoan maittavuuteen vaikuttavia tekijöitä. Kun Helsingin

kaupungin lukuvuoden 2013–2014 kouluruokalista uudistettiin ja ruokatuotteita kehitettiin, oli tavoitteena erityisesti ruokalistan ja ruokalajien hyväksyttävyyden ja mieluisuus. Ruokalistan uudistaminen tehtiin oppilaita kuullen.

Saadun palautteen ja kehittämistyön tuloksena kasvisruokapäivien toiseksi pääruokavaihtoehdoksi on valittu oppilaiden suosikkiruokia. Suosittuja kasvisruokia ovat esimerkiksi kasvistortillat, pinaattihukaiset, kasvispyörökät ja kasvislasagnette. Suurin osa perheistä on vielä sekaravintoa syöviä, minkä vuoksi monet ravitsemuksellisesti täysipainoisista kasvisraaka-aineista valmistetut ruoat ovat osalle oppilaita vieraita. Tästä syystä useiden kaikille oppilaille mieluisten kasvisruokien kehittäminen on toistaiseksi vaikeaa.

Kouluruokasuosituksen mukaisesti Helsingin kaupungin koulujen kasvisruoka sisältää kasvisten lisäksi kananmunaa ja maitotaloustuotteita (lakto-ovo-vegetaarinen). Kouluterian ravintosisällön suunnittelun lähtökohta on voimassa olevat ravitsemussuositukset ja niiden toteutuminen. Kouluruokasuosituksessa 2008 todetaan, että tarjolla on hyvä olla kaksi pääruokavaihtoehtoa. Toinen vaihtoehto voi olla kasvisruoka, jossa liha, kala tai muna korvataan palkokasveilla tai niistä valmistetuilla tuotteilla. Lisäksi suosituksessa todetaan, että samalla, kun tarjotaan oppilaille valinnan vaihtoehtoja, on tärkeää, että kaikkien ruokien perustana ovat terveydelliset periaatteet.

Ravitsemussuositusten mukaisessa lautasmallissa liha, kala ja kananmuna ovat toisiinsa verrattavia raaka-aineita. Ne on sijoitettu lautasmallissa samaan neljännekseen. Suositusten mukaisen aterian koostaminen ei edellytä lihan tai kalan tarjoamista päivittäin. Uudet pohjoismaiset ruokasuositukset julkistettiin 3.10.2013, ja niissä kiinnitetään huomiota aiempaa enemmän eri ruoka-aineiden laatuun ja merkitykseen ravintoaineiden lähteenä sekä niiden yhteyteen terveyteen. Pohjoismaisten suositusten perusteella laaditaan myöhemmin uudet kansalliset ravitsemussuositukset.

Edellä esitettyyn viitaten opetuslautakunta toteaa, että ei ole olemassa riittäviä perusteita muuttaa nykykäytäntöä. Kasvisruokapäiviä ja kouluruokailua seurataan lukuvuoden aikana ja tarvittaessa opetusvirasto tekee muutoksia kulloinkin voimassa olevien ruokalistojen tuotevalikoimiin. Opetuslautakunta toteaa, että viikoittainen kasvisruokapäivä on syytä säilyttää Helsingin kaupungin kouluissa ja oppilaitoksissa kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen (17.2.2010 § 49) mukaisesti.

Esittelijä

opetustoimen johtaja

21.05.2014

Kj/18

Rauno Jarnila

Lisätiedot

Airi Rintamäki, ruokapalvelupäällikkö, puhelin: 310 86307
airi.rintamaki(a)hel.fi